
NAJ NAS PRERASTEJU TRAVE

Melita Runje (1925. – 1984.)

Budeme tih!

Puščajmo naj nas prerasteju trave.
Naj nas prerasteju z vurami
v terih se več nikaj nemre pripetiti.
Bumo prijatelji z mravimi!
Povejmo jim brez skrbi naše misli
gladne nekšne zmišlene slobode.

Naj ih oni prepelaju stezami
na terih se nigda več
nekaj hudega nemre pripetiti.
Budeme tih!
Pomirime se z kamjenjem!
i vse bu tak čist jednostavno...
vteklo se vu male stvari
za dugo.

Nišče me ni brigal!

Pak nek – listje pojde niz šume,
Pak nek – planine se respredeju vu klance.
Nek se si puti sprelomiju vu vetre
Vsa morja presahnu vu mrtve vode
I vsi oblaki strdnu vu spomenike

Pak nek...

Ja ze svojemi nokti rastem do svojih ran
Ja bum svojim nožem rezala kruh svoj
I delila srce svoje.

Leta

Bežiju leta.
Jeno za drugim tak fletno zgine -
A zakaj - vukam - i kam?
Vre negda se samo v te mrzline
Zagubljeni smeh povrne
I dobra reč pobere
Kak življenje droptine.

Nebe se črni

Nebe se črni...
Naj se črni -
same kad ne grmi!
Pomale več grmi...
Naj grmi -
same kad ne puca....
Bormeš več i puca...
Naj puca -
same kad ne vudira!
Vudira, vudira...
Naj vudira -
same kad se ne vmira!
Ti slepak! Em se vmira...
Naj se vmira -
bar bu jenput mira!
Ti bedak! Kakvega mira?
Si vezda šumak!
Ne bu več koga
gdo bi mogle vmreti.
Bu božji mir...
Več ne bu kaj
za fkrasti i zeti.
Pod pepelom, pod zemljom
če i ne buju šteli -
buju se vsi rada imeli.

Mejaš

Kam peju?
Kam peju
Pepek, Ivec, Jandraš?
Tam kam je prešel Tomaš?
Peju -
peju peneze
donesti,
staru hižu
rastepsti,
ženu
stirati,
curu
iskati,
decu
zabiti,
žulje
zapiti -
gospon
postati.
A potlem?
Potlem
v rakiju
zlesti,
grunt
potepsti,
pri tujem ognju
zepsti.
Bogi Tomaš!
Ostal je
mejaš -
ni gospon
ni pajdaš.
Kam peju?
Kam peju
Pepek,
Ivec,
Jandraš?

Gdo sem...

Jen kaput
Jen škrlak
Jedna rubača
Jedne cipule
Pa kaj!

Morti bu bila noč
morti jutre
morti bu baš rojena
jesenska večer
gda buju moje ruke štele
- a ne buju više mogle –
pisati popevke.
A reči – reči bez ruk
je zvehnuto listje.

Ar znate kak su grane betežne
gda listje vehne?

Naj se razme

Najte čakati
kajti bi slive prek dvorišča
hodile.
Oskoruši ne buju za dvori bežali.
Ruške ne buju poldan zvonile.
Najte čakati
kajti bi se žezezo vu trešče
cepalo.
Cajti ne buju tamjane kadili.
Vsako križanje bu dalše regetalo.
Škrljaki ne buju kikle postali.
Drevje bu navek drevje ostalo
i noži buju navek z reči šepetali.

Najte čakati
kajti buju grobi pred vami režali!

Čuda su već zdavna ljudi sprebrali!
I stari su naši prekpoštene horbali.
Prijete se rajši svaki svojeg dela
kajti z dima v ogenj ne bi teći
moralni.

Pokošena leta

Prek šume, senokošah, trsja i cvetja
dal'ko za nami su ceste ostale
kak nekaj kaj nigdar se vrnulo ne bu
i samo v popevkah bu živelio dale.

Potok brez brvi šteli smo prejti,
črez obloke od senjah videti sveta,
a gliboko pod njimi su šumele vode
– kak zipka za sunce, zvezde i leta

A potlam najemput smo splašeni bili.
Obloke od senjah je voda raznesla.
V zipki se više ne zibleju zvezde,
pokošena leta su nam smeh odnesla.

Bilješka o pjesnikinji

Melita Runje (Zagreb 25. listopada 1925. - Zagreb 2. prosinca 1984.) kajkavska je poetesa prigušenih osjećaja i potisnute intime.

Živjela je i radila u Zagrebu, najvećim dijelom u radio-programu za djecu. Pisala je urbanom stilizacijom kajkavskog jezika i njegove bliske pjesničke tradicije. Javljala se i bila nagrađivana na smotrama i recitalima kajkavskog pjesništva. Nema objavljene zbirke, a zastupljena je u antologiji *Horvacka zemlica* (1971.), *Antologiji novije kajkavske lirike* (1975.) te u Skokovu *Ognju reči*, *Antologiji hrvatskoga kajkavskoga pjesništva*.¹

Spada u inicijatore i postav prvog Uredništva časopisa Kaj, u kojem se javlja literarnim prilozima te je članica upravnih tijela od prvog broja prvog godišta (1968. godine), a njen angažman završava posljednjim brojem 1971. godine.

O poeziji Melite Runje sumacijski je i nezaobilazni sud (biografski, bibliografski i vrjednosni) postavio dr. sc. Joža Skok kratkim esejom *Poezija izgubljene radosti*.

¹ KAJ XIX/1986, br. 4-6.

Najkreativnijim dijelom njena stvaralaštva Skok je prepoznao onaj vezan uz zagrebačke motive,² ali i socijalne preokupacije (*Nekšni cvetek, Mejaš*). Jedno je od prepoznatljivih obilježja ove lirike ležeran stih govorne intonacije. Na razini ugodaja to je pjesništvo obilježeno natopljenosću melankolijom te Skok Melitu Runje označuje kao pjesnikinju „izgubljene radosti i sreće, potamnenih zvjezda i pokošenih ljeta“, a motivski i poetički pjesnikinjom „manje-više već opjevanih motiva koji otkrivaju u dovoljnoj mjeri autora, ali ne otkrivaju i pjesništvo, jer ono je uvijek otkriće nepoznatoga u poznatome...“. Motivski njeno je pjevanje dvojako: jedan sloj je „okrenutost prošlosti, prostorima djetinjstva i mladosti, trenucima kobnih sudara jave i sna, slamanju iluzija“, ali razvidan je i „humanistički program, rezultat pomirenja sa životom /.../ otpor svemu što se nadvilo poput more nad pjesnikovom sudbinom“. Posebno su zanimljivi, doduše rijetki, ali tim dojmljiviji, kerempuhovski akordi (*Gdo sem?*). Premda je to „pjesništvo koje nije ni tematski ni jezično izdiferencirano“, u nekim momentima ostvaruje profinjene emotivne i svjetonazorne akcente rečene odmijerenom i dobro odvagnutom osobnom frazom koja dotiče zamjetne kvalitetne domete tovremene aktualne kajkavske lirike (*Budeme tihi*).

U sretnim slučajevima Melita Runje lucidno opaža zanimljiv detalj i oblikuje inventivnu sliku, ali nerijetko se oslanja na prepoznatljivu, već ispisanu retoriku te svoje zamjedbe ne uspijeva izdignuti na razinu univerzalnog. Klasifikacijski motreno, Melita Runje pripada tradiciji okrenutoj struji kajkavske poezije sredine 20. st., koju Fišer naziva “semantičkim shematzmom” i pod tom oznakom podrazumijeva “takav tip pjesničkog jezika koji u sebi evoluira temeljna jednosmjerno posredovana značenja (rijeci i sintagmi) i kontekstualno-konotativne obrasce (sheme) najavljene ili već ostvarene u međuratnoj kajkavskoj lirici”.³ Taj model, prema Fišeru, karakterizira i tradicionalistički pjesnički diskurs: “prevlast deskripcije nad ekspresijom, zatim variranje tradicionalnih motiva tzv. socijalne i pejzažne lirike, prepoznatljivih ‘lirske ugodaje’ i refleksivnosti konvencionalne provenijencije (po poznatim metaforičkim ‘formulama’).⁴

Emilija Kovač

[Izbor iz poezije M. Runje (E. Kovač i B. Pažur), izvor: Antologija novije kajkavske lirike (prir. M. Kuzmanović), Zagreb; *Ogenj reči* – Antologija hrvatskoga kajkavskoga pjesništva, Kaj, XIX (1986.) 4-6 (prir. J. Skok)]

² KAJ III/1970, br. 11.

³ Mario Kolar, Između tradicije i subverzije: Časopis Kaj i kajkavska postmoderna, FF Zagreb, Periodica Croatica, Zagreb 2015.; „Središnja (časopisna) kajkavska tribina”, 138.

⁴ Ernest Fišer, Dekantacija kajkaviana: Rasprave i kritike o hrvatskom poslijeratnom kajkavskom pjesništvu, Osijek, Revija, 1981., 32.